

ASMINDERUP KIRKES KALKMALERIER

Ved Dr. Poul Nørlund.

Ligesom mange andre af egnens romanske kirkebygninger er ogsaa den lille kirke i Asminderup opført af den let haandterlige fraadsten eller kildekalk, som fortrinsvis benyttedes til vore ældste stenkirker, men som forresten ogsaa fandt anvendelse ned gennem hele det 12. aarh. Det nuværende vesttaarn er, ligesom vaabenhuset paa sydsiden, først tilbygget i middelalderens slutning, men nogle afbrudte fraadstensstens-buer ved skibets vestende staar muligvis i forbindelse med et ældre taarn paa samme sted. Oprindelig havde kirken fladt bjælkeloft; de spidsbuede ribbehvælvinger indbyggedes i første halvdel eller midten af 1400'erne, skibets noget senere end korets. — Af inventaret stammer granitfonten antagelig fra 1100'erne, medens det gamle triumf-krucifix, som nu hænger i taarnrummet, er fra o. 1250—75. Af det øvrige inventar er en del sikkert bekostet af det adelige herskab, som i 16. og 17. aarh. boede paa hovedgaarden Søgaard, og som havde begravelsessted i kirken. Det gælder ialfald kirkedøren, som i 1604 skænkedes af Just Vasspyd. Altertavlen er fra 1624 (med nyere maleri af fru Ingemann), prædikestolen fra 1602. Fra omtrent samme tid er det udskaarne alterbordspanel med malerier af Klogskaben og Styrken. I vaabenhuset staar tre ligsten, den ene

— med portrætfigurer — over Erik Vasspyd (død 1557) og Ermegaard Brockenhuus (død 1564), hvis ahnevaabner tidligere ogsaa stod malet over korbuen, den anden over Kristine Juel, Just Vasspyds enke (død 1629), prydet med hendes ahnevaabner, den tredje over præstekonen Else Nielsdatter (død 1637). For hendes begravelsesplads skænkede præsten hr. Ole Kock en berettelseskalk til kirken. I skibet epitafier over forpagter paa Søgaard Peder Jensen (død 1740) og over hans hustru Karen Jensdatter. I taarnrummet en marmorvase med latinsk indskrift over præsten Karl Kraft, død 1786.

Kalkmalerierne

blev i 1909 fremdraget af konservator Eigil Rothe (indberetning fra denne i Nationalmuseets arkiv). Der fandtes farvedekorationer rundt om paa kirkens vægge og hvælvinger, men det var dog kun malerierne i korhvælvingen, der var af saa stor værdi, at de blev restaurerede. De er malet paa et hvidtelag, der sidder direkte paa den pudsede bund, og maa derfor være omtrent samtidige med selve hvælvingen (ca. 1450).

Hvælvingens østlige kappe dækkes nu næsten helt af den store altertavle. Paa denne, den høj-helligste plads over alteret, er malet Kristus, omgivet af en mandelformet glorie og med to tilbedende engle ved siderne.

I de tre andre hvælvingsskapper ses fremstillinger af helgenmartyrier, malet paa den djærve realistiske maade, som man yndede i slutningen af middelalderen.

Syd k a p p e n: Den hellige Erasmus' martyrdød. Erasmus var biskop for den oldkristelige me-

nighed i Antiochia i Syrien, men blev for sin tros skyld forfulgt af kejseren og flygtede op paa Liba-

Den hellige Sebastians martyrium.

non, hvor han levede ensomt i 7 aar, men tilsidst blev fundet af sine efterstræbere og dræbt under grusomme pinsler, idet man aabnede hans underliv og med en vinde vandt tarmene ud af ham. Det er dette, der fremstilles paa maleriet, hvor bødlerne skadefro udfører deres barbariske værk, medens helgenen fromt befaler sin aand i Guds hænder. Erasmus' ejendommelige martyrium gjorde, at man særlig anraabte ham for mavesmærter og ved vanskelige fødsler.

Vestkappen: Den hellige Sebastians martyrdød. Billedet viser helgenen bundet til en marterpæl, mens to bueskytter kappes om at sende deres pile ind i hans ulykkelige nøgne krop. Den ene af dem, kendelig paa sin »jægerhat« med to høje

vajende fjer, er ivrigt optaget af at spænde sin armbrøst-bue ved hjælp af en krog, som hænger ved hans bælte (se billedet). Sebastian var høvedsmand ved den kejserlige livgarde i Rom og benyttede sin stilling til at hjælpe sine mange fængslede trosfæller; men da man opdagede, at han selv var kristen, blev han overgivet til de numidiske bueskytter for at lide martyrdøden. Til trods for de mange pile, der ramte ham, skal han dog have overlevet dette martyrium. En from kvinde fandt ham og plejede ham, og da han atter var blevet rask, gik han frem for kejseren og bebrejdede ham hans forfølgelser af de kristne. Men nu blev han paa ny grebet og denne gang pisket til døde. Sebastian blev en af krigsfolkenes mest yndede skytshelgener; man anraabte ham ogsaa særlig mod pest og brat død.

N o r d k a p p e n: Den hellige Laurentius' martyrdød. Laurentius var ærkediakon hos pave Sixtus II i Rom, og efter at først denne havde lidt martyriet under kejser Valerians kristenforfølgelse i 257, afkrævede man ærkediakonen alle kirkens skatte inden tre dage. Skyndsomst fordelte han dem nu til syge og fattige og gik derefter frem for øvrigheden, pegede paa alle de ulykkelige, som han havde hjulpet, og sagde: Dette er kirkens skatte. Men for denne haan blev ogsaa han fængslet, og man dømte ham til at steges til døde over en sagte ild. Paa billedet ser man ham ligge udstrakt paa en rist, medens fire bødler holder ilden vedlige med forke og blæsebølge; den glatragede tonsur oven i hovedet viser hans gejstlige stand. Hans standhaftighed under pinslerne skal have været ganske overmenneskelig; hans sidste ord, som læses paa et skriftbaand over

ham, vidner derom: »assatus sum«, d. e.: nu er jeg vel stegt (jfr. malerierne i Tudse kirke).

Endnu skal omtales nogle runeindskrifter fra ca. 1300, som findes indridsede i kalkpudsen paa korets nordvæg sammen med forskellige billedlige fremstillinger, deriblandt en hest. De to længste indskrifter tolkes saaledes af dr. Lis Jacobsen (se nærmere i Aarb. f. nord. Oldkyndighed 1913):

1) Toke ristede mig paa Olavsmesse dag (d. e. den 29. juli).

2) Toke tog sølv til laans af Ragnhild (og derefter nogle uforstaaelige ord skrevet med runer og bogstaver mellem hinanden). De to indskrifter er ikke ristede af den samme mand, den sidste er snarest at opfatte som spottende mod Toke.
